

אן דופרי וז'אן פוד בלמונדו בפרשת סטאוויסקי
חוגג המלכותי של אימפריה כלכלית מזויפת

שר הרב בתפאורות, ההקפדה המופלגת על כל פרט שבתיאור שנות השלושים, בכל תלבושת, בכל מכונית, וכל גוון. איוו סרלוראן הכין עבור שחקנית התיאטרון אני דופרי, המגלמת את ארלט, רעייתו של סטאוויסקי, אוסף-מלבושים נדיר, ועשה זאת חנינם-אינ-כסף, מתוך אהבתו לתקופה בלבד. הצלם סשה ויארי הצליח להפיה בכל צילום זהר סמוי של נוסטאלגיה אבודה, שהיא בעצם נוסטאלגיה של אלן רנה עצמו, לימי ילדותו. והמישפט האחרון בסרט, הוא המפתח לסרט כולו. "זה אינו רק סיפור מותו של סטאוויסקי, או התמוטטותה של ממשלה, זהו מותה של תקופה". מאז בווערים מחסי גידעסחורות של הבורגנות, המצייתים משליכים עצמם לתוך הלהבות.

תדריך

תליאביב

*** אמריקן גראפיטי (גת, אר- צות-הברית) — מוצאי-שבת אחת בעיירה אמריקאית בתחילת שנות ה-60. נוסטאלגיה פרטית של הבמאי ג'ורג' לוקאס, עשויה היטב, אבל מוגבלת לתרבות האמריקאית, וגם או לבני גיל מסויים בלבד.

והימין התנפל עליה כמוצא שלל רב, ור האשים אותה בשחיתות שהולידה את תופעת סטאוויסקי. כדי להדגים את ההתערבות הפוליטית ביתר שאת, מתח בסרט, במקביל לעלילה המרכזית, תיאור של המיקלט המדיני שוענק לטרוצקי על ידי הרדיקאלים, ובוטל לי אחר-מכן, כאשר הימין מצא לנכון להקשור את טרוצקי וסטאוויסקי בחבילה אחת, שהוכיחה, לדעתו, את ההשפעות "הבולשביקיות הזרות" (קרי: יהודיות), על הממשלה. מובן שטענות אלה אבסורדיות מעיקרן. מיקלט מדיני לטרוצקי אינו יכול להיחשב כשירות לרוסיה הסטאליניסטית. וסטאוויסקי, המשתף פעולה עם אציל ספרדי ברכישת נשק לפאלאנגות של פרנקו אינו יכול, בשום פנים ואופן, להיחשד בנטייה שמאלנית כלשהי. מפקד מיטרה ימני נימצא בין שכי

לא האמין לסיפור, והכל ניתשו, ללא כל קושי, כי הוא חוסל על-מנת שלא יוכל לפצות פיו ולספר את כל הידוע לו. הר שבועון הסאטירי הצרפתי קאנאר אנשנה הכריז, בכותרת לעגנית: "סטאוויסקי התאבד מיריה שנורתה בראשו". **הכסף** — פיסות נייר. שיחזור הפרשה בסרט, נראה כבעיני למדי בתקופה, שבה שערוריות כלכליות הן חלק בלתי-נפרד מן העמוד הראשון של כל עיתון יומי. ולמרבית הצער, אקטור אלי להפליא בישראל, אולם את העובדה שהסרט הוא יותר מסיפור סנסציוני על חיי נוכל, יש לזקוף לזכות שני אנשים. האחד, ז'ורז' סמפרון, שכתב את התיסריטים של ז', ההודאה וההתנקשות, עיין בכל מה שניכתב בוממו אודות סטאוויסקי, כולל 10 אלפי הדפים שבפרפר טקול הוועדה אשר חקרה את מעלליו, לאהר מותו.

רובר ביאסקו, שרי בואייה ואן דופרי
מאהב ספרדי, ברון מתנוון, ויפהייה על צוואר

ריו היקרים יותר (הם עולים לי יותר ממאהבת קפריזית). אומר סטאוויסקי, ואם הוא משחד דווקא שרי שמאל, הרי זה משום שאלה נמצאים באותו רגע ב"שילטון". שיעלה הימין, ואני מבטיח לך שאחגוג עימם את הניצחון בנחלי שמפניה", הוא אומר לידידו האחרון.

הנקודה היהודית. ומה שנוי גע זורים ויהודים. האנטישמיות ושיני את הזרים הצרפתית המפורסמת, זו

השני הוא הבמאי אלן רנה, מי שעשה את הירושימה אהובתו, אשתקד במריאנבד, ויהד עם סמפרון את המילחמה נגמרה. רנה וסמפרון נביחד ראו בסרט, בראש ובראשונה, תיאור מהלכיו של מישטר כלכלי שתופעות כמו סטאוויסקי מתבקשות פורטים למוזמנים", אומר סטאוויסקי לי ידידו, האחרון ראול, סמל האריסטוקרטיה המיתוגנת, התביבה כלפי חוץ וצרת ה"אומקים", את הכסף שאני מבזבז אני צריך להמציא תוך כדי הביזבזות". זאת, בניגוד לבארון המספר שהצליח ב-40 שנה להוציא, בנישפיה אינסופית, את כל מה שאגרו אבותיו במשך מאות שנים. סופו של מישטר כזה הוא, כפי שאמר סארטר במישפט שהיה נר לרגלי שני האחראים לסרט, כי "ההרפתקנים יעלו באש את מחסני-הסחורות שהוא החברה ה"בורגנית, וישליכו את עצמם, יחד עם ה"אחרים, לתוך הלהבות".

הקורבנות: האנשים היפים. סטאוויסקי ההרפתקן, הוא ספק חולה ב"שיגעון-הגדלות, ספק סובל מפיצול-האישי-יות, ספק רמאי קטן ומקסים, ספק גאון פיננסי המבריק דווקא בפשטות תחבולותיו. הוא נירדף על-ידי מעשה ההתאבדות של אביאביו, שירה בעצמו כאשר הבן הכתים את כבוד המשפחה, ועל-ידי הפחד מפני בינוניות אפורה. והוא אחד מאותם הרמאים המעטים אשר, כדברי ז'ורז' קסל, מחבר הספר ה"רציני היחיד על חיינו, שילהב את דימיון ההמונים, הן משום שהם הצליחו להבין את תעלוליו, (במרבית השערוריות ה"כלכליות, המישחק במניות ובאשראים הוא מעבר להבנת ההזדיוטות), והן משום ש"קורבנותיו היו כולם מבין האנשים ה"יפים", שיש להם האפשרות להשתעשע במשחקים כאלה, והקלה הרחב כמעט שלא נפגע מהם, ישירות.

שמאל — ימין, ימין — שמאל! שנית, ספרון רונה מתארים את פרשת סטאוויסקי כוורת התגושות נוספת בין הימין לשמאל. בשעת התפוצצות השעי-ייתה היתה בצרפת ממשלה רדיקאלית,

נושפחה

שנזאת

השפעת קרני גאמה על צי-פורני החתול (פריז, תליאביב, ארצות-הברית) — זהו אחד המיקרים הבודדים, שבהם עולה העיבוד הקולנועי על ה"מקור הבימתי. וזאת, למרות שהמחזה של פול זינדל זכה למרס פוליצר והוצג בכל רחבי העולם, לקול שיבחי הביקורת. למי שלא ראה את ההצגה בקאמרי, זהו סיפור על אם נוורונית, המנסה למצוא באשליות, שהיא עצמה מתיקשה להאמין בהן, נחמה מפני הכשלונות שבמציאות. ועל שתי בנותיה, האחת חולה במחלת הנפילה וסובלת מסיוטים; והשנייה, המשתדלת לשמור על שפיות-דעתה למרות הטיוף הסובב אותה בבית.

הסרט, כמקובל בעיבודים לקולנוע, פותח את האופקים המוחשיים של המחזה, המצלמה והדמויות יוצאים את המרחב הפתוח, טיפוסים שבמקור רק הוזכרו, לובשים כאן בשר ודם, נוספים כמה קיטעי-דיאלוג וכמה סצינות, סדר המאורעות משתנה במיקצת — בקיצור, הסרט מקבל אופי אישי משלו. אלא שלזכות התסריטאי אלווין (שבת של אוהבים) סרג'נט, יש לציין, כי שינויים אלה רק עזרו לסיפור, הפכו אותו אמיתי ואמין יותר, כשהח"ט טוט העצמי של הדמויות מתקבל על הדעת ואינו נראה עוד כתרגיל דרמטי בילבד. פול ניומן, שהשתפק כאן בתפקיד הבמאי, הצליח לרסן את החיסטריה המקורית, ולהלביש את הסיפור בנימה

ג'ון וודוורד: פרס פסטיבל קאן

נוסטאלגית, נוסח רחל רחל, כשעברה של האם (אמיתית או בדוי) מוסיף עומק להווה. רעייתו של ניומן, ג'ון וודוורד (שקיבלה את פרס קאן עבור תופעתה זו), מגשרת להפליא בין הזעם, ההמוניות, הפאתוס והעמדת הפנים של הדמות הראשית. ושתי הנערות, נל פוטס (בתם של ניומן ווודוורד) ורוברטה וואלאך (בתו של אלי וואלאך), כנות ורגישות. בסך הכל, כדאי בהחלט לראות.